

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

2. De Dominij Obiecto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

professione emissum. Religiosus ex ordinatione Ecclesiastica se se omni dominio priuat, & omnis iuris temporalis fit incapax. At per simplex paupertatis votum incapax Religiosus non fit, sed tantum priuatur potestate vtendi, & disponendi abique superioris consensu, vt patet in Religiosis non professis nostrae societatis ex constitutione Gregorij XIII. in Bulla, *Ascendente Domino*. Dixi, in particulari. Nam in communi possunt Religiosi professi habere dominium temporalium bonorum, licet illa non possint alienare nisi in commodum Religionis & de iurim Praesulis licentia D. Tho. 2. 2. q. 186. a. 7. ad 4. Lell. l. 2. c. 3. dub. 5. Filluc. tr. 3. n. 102. 103. Faust. in spec. d. 1. q. 14.

10
Quoniam
modo Reli-
giosus possit
Superiores
concedere
bona stabili-
lia ad usum
duntaxat,
vel admi-
nistratio-
nem.

Iure nouo Tridentini sess. 25. c. 2. de Reg. Superiores Religionum inhibetur, ne possint alicui Religioso concedere villa bona stabilia (vt sunt fundi redditus, adium locationes) etiam ad usum duntaxat, vel administrationem, non tamen esse contra ius commune, nec paupertatis votum cum Superioris facultate bonorum administrationem, & usum habere ad quasuis pias causas, modo semper adit ad Superioris nutum dependentia. Hinc quantumvis census vitalitij possint permitti pro vibus eorum necessariis, qui Monasteria ingrediuntur, praesertim Monialibus, & Monachis qui ex communi peno non habent, satis eorum tamen administratio non potest ipsis concedi, sed solis officialibus, vt ait Concil. Vbi tamen non esset receptum quo ad hoc, non propterea dici deberent habere proprium, si habent cum dependentia a superiorum voluntate. Mobilia autem possunt singulis Religiosis concedi, religiose accommodata paupertati iuxta cuiusque Religionis usum, non tamen superflua, imo etiam pecunia ad determinatos vel etiam de indeterminatos vsus, modi sint pij, quia hoc neque est contra paupertatis professionem, neque vilo iure vetatur Azor, tom. 1. l. 1. c. 9. Manni. tom. 3. q. 9. Regul. q. 29. a. 12. Lell. l. 2. c. 3. n. 33. Laym. l. 4. tr. 5. c. 7. n. 13. Miranda 10. l. 2. q. 28. a. 9. Becan. de iust. c. 3. q. 5. Fratibus autem minoribus de obseruantia, & Capucinis pecunie vsus concedi non potest, quia iuxta regule praescriptum contractare, aut retinere pecuniam non possunt.

11
Religiosi
beneficiarij
quandam
Dominium
habent

Religiosi vero Beneficiarij, vt Abbates, Priores, Commendatores, & similes habentes beneficia Regularia, vel saecularia, & si nullum habeant dominium, habent tamen ius administrationis, ac dispensandi suorum beneficiorum fructus in pias tamen causas, vltra suam congruam sustentationem. Quia id est eis iure ac consuetudine concessum. In res tamen vanas non possunt beneficij fructus expendere, nec amicos suos ex eis ditare. Quia horum bonorum non sunt Domini, sed solum administratores, ac dispensatores. Aliter facientes, ad restitutionem tenentur, Lell. l. 2. c. 3. dub. 5. n. 29. Filluc. tr. 3. n. 104. Faust. in spec. d. 34. q. 10. n. 18.

12
Clerici non
Religiosi
verum ha-
bent Domi-
nium bono-
rum patri-

Clerici non Religiosi verum habent dominium bonorum patrimonialium de illisque vt laici possunt disponere. Patrimonialia bona sunt, quae vel hereditate, vel donatione, vel industria, vel alio modo, quo a solent laici, sibi acquirunt. Quia per Clericatum, vel ordinem nec sunt incapaces dominij, neque se se dominio abdicant. Idem Escol. & Mend. Theol. Moral. Tom. V.

dixerim de bonis quasi patrimonialibus, vt sunt ea, quae tanquam clerici acquirunt clericorum ministerijs absque beneficio nempe celebratione, concionibus, vicaria temporalia, distributionibus quotidianis, quae pro singulis horis conferuntur assistentibus in choro, stipendijs pro defunctorum funere, Eleemosynis pro processione peragenda, pro Episcopatu visitando, pro sententijs ferendis, & audiendis causis, pro agendo aliquo Ecclesiae negotio vel aliorum. Denique quidquid datur pro industria personalia, pro labore contractu, pro organis pulsandis, audiendis confessionibus, ac similibus. Quia haec dantur vt stipendium quoddam sustentationis, vt de his pro arbitrio disponant. Nauar. de reddit. Eccles. q. 1. mon. 19. Laym. l. 4. tr. 2. c. 3. n. 1. Becan. de iust. c. 3. q. 6. Mol. 10. l. 1. tr. 2. d. 145. Lell. l. 2. c. 3. dub. 6. n. 36. & 37. Filluc. tr. 3. n. 101. Faust. in spec. d. 1. q. 16.

monialium,
vel quasi
patrimo-
nialium.

C A P V T II.

De Dominij Obiecto.

PEs externe, vt montes, agri, platae, flumina, beltae, & similia hominis subiecta, ab eius dominio cadunt, non quod singuli homines habeant earum rerum, quae ab alijs iam occupatae sunt, dominium, sed quia quisque ius habet a natura sibi concessum, vt valeat rem quamlibet occupare, si bique attribueret, modò antea ab alio non fuerit occupata. Caelorum verò, & Astrorum aliquo modo dominium homo habet, quatenus in illius usum, & obsequium facta fueret. D. Tho. p. 1. q. 96. a. 2. Mol. 10. l. 1. tr. 2. d. 18. Faust. in spec. d. 1. q. 10. & 11.

13
Rerum ex-
ternarum,
quae ab alio
occupatae non
sunt, sumus
Domini.

Homo non est dominus vitae suae, nec membrorum, sed solum custos, & quasi vniuersus. Dominium horum est apud solum Deum. Quia dominium non est nisi in eas res, quas nostra industria nobis possumus adsciscere. Vnde nec Princeps, nec Respublica est dominus vitae suorum subditorum, vel seruorum: neque potest pro arbitratu suo aliquem occidere aut mutilare, nam siali quando malefactores iubent occidi, id gerunt tanquam boni publici custodes. D. Tho. 2. 2. q. 64. a. 5. & q. 65. a. 1. Valent. ibi d. 5. q. 10. p. n. 1. dub. 3. Sayr. in clau. l. 9. c. 5. n. 4.

14
Non est
homo Do-
minus vitae
suae aut
membrorum
nec Prin-
ceps alienae.

Quamuis iure naturae omnes homines sint conditione pares, habentes scilicet eandem causas materialem, formalem, efficientem, & finalem, tamen gentium, & ciuili, supposito peccato, seu post Adae lapsum, potest homo sub alterius hominis dominium cadere, & ita seruus illius effici. Ex. 21. Leuit. 25. Deut. 20. D. Gregor. l. 2. 1. moral. cap. 11. & omnes.

15
Homo sub
hominis do-
minium po-
tens cadere

Iuxta receptionem sententiam homo est dominus suae famae, sicut rerum externarum. Quia fama, & honor inter bona externa, quae possunt a nobis acquiri ac deperdi, collocantur, eorum autem, quae nobis acquirimus, sumus domini. Nauar. sum. c. 18. n. 27. Lell. l. 2. capite quarto dub. 11.

16
Quaerant
requiruntur
ordinarie,
ad dominij,
acquisi-
tur.

Ex legum civilium dispositione duo requiruntur ordinarie, ad dominij, acquisi-
A 2

ELSCOBAR
Theol. Mor.
Tom. VII. II.
EL IV

4 Theologiae Moralis Lib. XXXVI.

ad Dom.
ni acqui-
sitionem?

acquisitionem, quando illud est ab vno in alium transferendum. *Titulus* scilicet, & *Traditio*. Est autem titulus id, in quo totum ius primitus fundatur, ut emptio, donatio, hereditatis successio, per hæc tamen nondum habetur dominium, aut ius in re, sed solum ad rem, nisi accedat traditio, quæ est veluti conditio necessaria, ut ex vi prioris donationis, vel emptionis relinquitur dominium. *Couarru. l. 2. variar. c. 19. numer. 3. Sayr. in clau. l. 9. c. 10. num. 9. & 10. Lell. l. 2. c. 3. dub. 3.* In quibusdam tamen casibus iure communi Cæsareo, ad dominium acquirendum non est necessaria traditio. Primo ad ius hypothecæ, vel pignoris nuda conventio, vel legis dispositio sufficit. Secundo in beneficiis ius in re acquiritur per collationem, & acceptationem. Tercio, in hereditate, Dominus enim fit quis hereditatis, siue per testamentum, siue ab intestato, sola adita hereditate verbo, vel facto. Quarto in legato, si enim certares tibi legata sit, statim per acceptationem illius Dominus efficeris. Quinto, quando aliquid donatur, venditur, aut relinquatur civitatibus, Ecclesiis, aut aliis piis locis, aut in captiuorum redemptionem. Sexto, si princeps contrahat cum aliquo, vel donet, & intendat transferre Dominium, erit quidem absque alia traditione translatum. Verum quando dominium non transfertur ab vno ad alterum, ad acquisitionem eius sufficit apprehensio. Sic enim acquiruntur dominia earum rerum, quæ nullius sunt. Omnia hæc suo ordine è iuribus hæcce accepi, *l. 1. ff. de pignoris. C. si tibi absente, de praebend. in 6. Instit. de heredum qualis. 6. vltim. l. A Titio, ff. de furtis, leg. vlt. C. de Sacrosanct. Ecclesiis.*

CAPVT III.

De modo acquirendi Dominium?

17
De domi-
ni post A.
de lapsum
diuisione.

Vasi iure naturali genus humanum habet aliquo modo dominium rerum inferiorum, quæ ad vitam degendam sunt necessariæ. Gen. 1. *Dominamini piscibus maris.* Iuxta celebre illud Iurisperitorum prologium, *Res omnis iure naturæ sunt communes, Cod. l. ius gentium, dict. leg. ex hoc iure, ff. de inst. & iure.* Dominium tamen ante diuisionem factam non fuit in aliquo priuato homine, sed in toto genere humano, idque non tam actu, quam potestate, & iure. Quia naturæ Authores visibiles non vnus hominis, sed omnium simul hominum creauit ad vsum, vnde nullius erant positine, tamen singuli, vel omnes simul habebant ius ad illa occupanda, & dominium acquirendum per anticipatam occupationem. Quare hoc ius non tribuebat actu dominium, sed tantum potentia, ut scilicet possent homines ea bona sibi propria facere per occupationem, à qua sane iniuria non poterant prohiberi. Vnde patet, rerum diuisionem, & priuata earum Dominia naturali legi non repugnare;

Imo lex naturalis concedit potestatem diuidenti bona eaque propria efficiendi. Hinc duminiorem diuilio post A. de lapsum non solum fuit licita, sed etiam generi humano commoda, quia magis sollicitus est quisque ad sua seruanda, quam ad ea, quæ cæteris sunt communia, sicque hominum status pacificus apte conseruatur. Hæc autem diuilio non est iure naturali introducta, nec diuino positio, nec ciuili, sed iure gentium, seu communi populorum consensu. Non iure naturæ, quia alioqui contra naturam esset rerum communio, quod patet esse falsum ex primitiue Ecclesiæ praxi, ac Religionum vi. Non iure diuino positio, quia nullibi tale ius extat. Non iure ciuili, nam ante omne ius scriptum erat hæc dominiorum diuilio. Vnde constat factam esse iure gentium, quare omnes gentes non extremè barbaræ in hanc diuisionem pacis causa consentiunt, & ut res ipsæ melius priuata cuiusque cura administrantur. *D. Tho. 2. 2. q. 66. a. 2. ad 1. Becan. de inst. c. 5. q. 3. Sayr. in clau. l. 9. c. 8. Valent. 2. 2. d. 5. q. 10. pnn. 2. Sylu. ibi q. 66. a. 2. q. 1. Mol. 1. 0. 1. 1. r. 2. d. 20. conc. 2. Fil. 1. r. 31. c. 5. q. 1. & 2. Laym. l. 3. tr. 1. c. 5. m. 5. Ilidor. ad c. ius naturale dist. 1.*

Equidem quatuor modis dominium in homines acquiritur. Primo, Belli iure, quando scilicet in bello iusto quis capitur, iure gentium consuetio in bello seruari, mancipium fit capientium, inter Christianos autem hoc ius non seruatur ob consuetudinem contrariā merito iam præscriptā. Secundo, titulo natiuitatis, qui enim nascitur ex matre ancilla, siue pater liber sit, siue non, fit seruus, quia partus ventrem sequitur. Tercio, iusta condemnatione qua quis fit seruus, si ad hoc propter delictum à legitimo iudice condemnatur. Quarto, emptione, & venditione, si quis enim se vendat, vel à patre venundetur, fit seruus emptoris, cum homo iure naturali sit suæ libertatis Dominus, & consequenter, possit eam alienare, seque in seruitutem adigere. *Sylu. v. seruus, q. 3. Sayr. in clau. l. 9. c. 6. n. 10. Lell. l. 2. c. 4. dub. 4. Fillinc. tr. 3. l. n. 116.*

Dominium autem rerum irrationalium multis modis acquiritur. Primus est per occupationem. Secundus, per natiuitatē. Tertius, per alluionē. Quartus, per effectiōnem alicuius rei eū aliena materia. Quintus, per accessiōem. Sextus, per confusiōnem materiarum, & specierum commixtionem. Septimus, per ædificationem, & plantationem. Octauus, per traditionem rei cū animo transferendi dominium. Nonus, per possessionē bonæ fidei rei alienæ. Decimus, per contractum, vel quasi contractum. De quibus modis speciatim suis locis disseremus. *Ex Inst. & Digestis, titulis, de acquirend. posses.*

Iure gentium res illæ sunt primo occupatis, quæ antea nullius erant, nequynquam fuere, nisi de aliquibus in particulari aliud, aut iure Re. res sunt gni alicuius, aut iure ciuili constitutum sit. Ad hoc autem genus reducuntur. Primo bruta, panis. Ius animalia sua natura fera, vel mansuetas. Secundo, lapilli, ac gemmæ in maris litore. Tercio, ea, quæ habentur pro derelictis. Quarto, ea loca, quæ aut nunquā habitata fuere, vel saltē longo tempore, sunt ab habitatoribus deserta. Quinto, res naufragio amissæ, vel in fundum pelagi iactatæ per longum tempus. Sexto, ea, quæ dicuntur bona vacantia per mortem alicuius nullo

18
Quatuor
modis Do-
minium in
homines ac-
quiruntur.

19
Decem ve-
ro modis
Dominium
rerum ir-
rationaliū ac-
quiruntur.

20
Quænam
res sunt
primo occu-
patis.